

5.4.2. Vlastivěda

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučuje se ve čtvrtém a pátém ročníku po jedné hodině týdně. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Utváří se prvotní ucelený obraz světa, poznávají sebe a nejbližší okolí, seznamují se s místně i časově vzdálenějšími osobami a jevy, učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi.

Všimají se podstatných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, učí se porozumět světu kolem sebe a vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Očekávané výstupy 2. období čísla: ČJS-5-2-01, ČJS-5-2-02 a ČJS-5-2-03 jsou zařazena v učivu OSV.

Vzdělávací obsah je členěn tří tematických okruhů:

1. Místo, kde žijeme: důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků.
2. Lidé kolem nás: upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se základními právy a povinnostmi.
3. Lidé a čas: orientace v dějích a v čase

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žáci jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímavá a v čem by v budoucnu mohli uspět. Učí se poznávat podstatu zdraví a příčin nemocí, upevňovat preventivní chování, orientovat se ve světě informací, časově i místně propojovat historické, zeměpisné a kulturní informace. Učitel pomáhá řešit a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií, motivuje žáky pro celoživotní učení.

Kompetence k řešení problémů

Žáci si upevňují účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých. Poznávají a ovlivňují svou jedinečnost. Učitel pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům, učí žáky pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod., využívání různých informačních zdrojů.

Kompetence komunikativní

Žáci si rozšiřují slovní zásobu v osvojovaných tématech, jsou vedeni k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci, učí se pojmenovávat pozorovanou skutečnost a zachycují ji ve vlastních projevech, názorech a výtvorech. Přirozeně vyjadřují pozitivní city ve vztahu k sobě a okolnímu prostředí. Učitel podporuje u žáků prezentaci svých myšlenek a názorů, kladení otázek k věci, vzájemnému naslouchání a zdůvodňování svých závěrů, podporu a pomoc.

Kompetence sociální a personální

Žáci pracují často ve skupinách, efektivně spolupracují na řešení problémů, učí se respektovat názory druhých, přispívají k diskusi. Učitel vede žáky k věcné argumentaci, učí je oceňovat své názory a přínosy.

Kompetence občanské

Učitel utváří ohleduplný vztah k přírodě i kulturním výtvorům, motivuje žáky hledat možnosti aktivního uplatnění ochrany přírody, vede žáky k respektování pravidel.

Kompetence pracovní

Žáci jsou vedeni k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti. Učitel vede žáky k adekvátnímu používání různých materiálů, nástrojů a vybavení, zohledňuje soudobý stav poznání a technického rozvoje.

Ve vlastivědě budou realizována tato průřezová témata:

EV- vztah člověka k životnímu prostředí, ekosystémy...

VDO- občanská společnost a škola, pravidla chování

MKV – princip sociálního smíru

Pro podporu a efektivitu výuky budou využívány možnosti regionu (exkurze, přednášky apod.)

Pomůcky:

Regionální mapy, mapa Raspenavy a okolí, publikace o kulturních a přírodních památkách regionu a zeměpisných zajímavostech, buzoly, mikroskopy, regionální tiskoviny (zpravodaje apod.), přístup na internet

Digitální kompetence – Vlastivěda 1. st.

<p>a. ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Vyhledávání informací na webu (Wikipedie a jiné zdroje, mapy, IDOS, počasí</i> • <i>Procvičování učiva.</i> • <i>BESIP</i>
<p>b. získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Místo, kde žijeme – vyhledávání informací o škole, obci, ČR, EU.</i> • <i>Významní rodáci, státní svátky.</i> • <i>Stavební slohy, pověsti.</i>
<p>c. vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Tvorba krátkého referátu z vyhledaných informací (textový editor, prezentace).</i> • <i>Sdílení informací ve skupině.</i>
<p>d. využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jízdní řády, vyhledávání v mapách, plánování výletu</i> • <i>Předpověď počasí</i>
<p>e. chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Využití GPS</i> • <i>Ověřování vyhledaných informací z webu, výběr důvěryhodného zdroje.</i> • <i>Myšlenkové mapy, přiřazování obrázků, videí a informací.</i>
<p>f. předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Zdravý životní styl, psychohygienu při práci s digitálními technologiemi, závislosti.</i> • <i>Odpad z elektroniky a jeho likvidace, dopady na životní prostředí.</i>

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Vlastivěda

Ročník: 4.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<ul style="list-style-type: none"> • ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu • ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě • ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy • ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství, kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam • ČJS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam • ČJS-5-2-04 orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnosti realizace všechny chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy • 	<ul style="list-style-type: none"> - obec, místní krajina, poloha v krajině, význačné budovy, dopravní síť - směrová růžice, kompas, světové strany - měřítko mapy - orientační body - legenda mapy - práce s mapou - globus - cestování - sousední státy - EU - kontinenty - Liberecký kraj - vybrané oblasti ČR - Praha - povrch, vodstvo, zemědělství, podnebí a hospodářství ČR - státní symboly - vznik ČR - základy státního zřízení a politického systému ČR - 	<p>OSV VDO VvEGS MKV EV MV</p> <p>Český jazyk a literatura – rozlišování podstatných a okrajových informací v textu, reprodukce sdělení, zapamatování, volí vhodné prostředky dle komunikačního záměru, tvorba kratšího mluveného či písemného projevu s dodržením časové posloupnosti.</p> <p>Matematika – slovní úlohy, odhady, orientace v čase, vyhledávání, sběr a třídění dat, jednoduché konstrukce,</p> <p>Informační a komunikační technologie – vyhledávání informací na internetu, v knihovnách.</p> <p>Pracovní činnosti – výroba a údržba pomůcek, zásady bezpečnosti a hygieny práce</p> <p>Tělesná výchova – přesun do terénu, chování v dopravních prostředcích při přesunu, táboření, ochrana přírody, olympijské ideály – fair play, prvky sebezáchrany, měření výkonů</p> <p>Hudební výchova – lidové písně, hudební dílo a jeho autor, hudební styly a žánry</p> <p>Výtvarná výchova – slohy a styly, významní malíři</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústní zkoušení - test - skupinová práce - samostatná práce - písemná práce - exkurze

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<ul style="list-style-type: none"> • ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy • ČJS-5-3-02 využívá, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, 	<ul style="list-style-type: none"> - vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné - rozpočet – příjmy a výdaje domácnosti - způsoby placení - úspory, půjčky - problémy konzumní společnosti - recyklace odpadního materiálu - určování času, čas jako fyzikální veličina, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období - návštěva regionální knihovny, muzea, zámku a kulturních památek - státní svátky a významné dny 		

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Vlastivěda

Ročník: 5.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<ul style="list-style-type: none"> • ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu • ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy • ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství, kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam • ČJS-5-1-05 porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích • ČJS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam • ČJS-5-3-02 využívá knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, 	<ul style="list-style-type: none"> - Liberecký kraj - kraje ČR - sousední státy - kontinenty - EU - cestování - kulturní památky evropských zemí - povrch, vodstvo, podnebí, rostliny, živočichové, hospodářství, obyvatelstvo a přímořská letoviska Evropy - cestujeme po Evropě - EU, UNESCO, NATO, OSN - péče o památky - kulturní a přírodní památky regionu - návštěva muzea, hradu, zámku 	<p>OSV VDO VvEGS MKV EV MV</p> <p>Český jazyk a literatura – rozlišování podstatných a okrajových informací v textu, reprodukce sdělení, zapamatování, volí vhodné prostředky dle komunikačního záměru, tvorba kratšího mluveného či písemného projevu s dodržáním časové posloupnosti.</p> <p>Cizí jazyk – využití znalosti jazyka v EU</p> <p>Matematika – slovní úlohy, odhady, převod jednotek, orientace v čase, vyhledávání, sběr a třídění dat, jednoduché konstrukce,</p> <p>Informační a komunikační technologie – vyhledávání informací na internetu, v knihovnách.</p> <p>Pracovní činnosti – výroba a údržba pomůcek, zásady bezpečnosti a hygieny práce</p> <p>Tělesná výchova – přesun do terénu, chování v dopravních prostředcích při přesunu, táboření, ochrana přírody, olympijské ideály – fair play, prvky sebezáchrany, měření výkonů</p> <p>Hudební výchova – lidové písně, hudební dílo a jeho autor, hudební styly a žánry</p> <p>Výtvarná výchova – slohy a styly, významní malíři</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústní zkoušení - test - skupinová práce - samostatná práce - drobný projekt - písemná práce - exkurze - tématické a opakovací kontrolní práce

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<ul style="list-style-type: none"> • ČJS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifíků 	<p>- proměny způsobu života – bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života</p> <p>- život na vesnici, ve městě - textilní a sklářská výroba na území regionu</p> <p>- státní svátky, vznik ČR</p>		